

Komunistické krajské varování

01.října 2004 Petr Sokol

Zástupci Komunistické strany Čech a Moravy budou mít jistě také příležitost bilancovat, kam dospěli za patnáct let fungování režimu, který není „jejich“. Patnáct let po Listopadu 1989 zasedá v Poslanecké sněmovně 41 komunistů, a to je navíc ještě doplňuje trio jejich senátních kolegů. Každý pátý poslanec tak má i nyní rudou knížku. Symbolem komunistické parlamentní síly není nikdo jiný než Vojtěch Filip. Tento obdivovatel komunistických pohraničnicků střílejících na lidi, kteří chtěli opustit nesvobodné Československo, se vyhřívá ve funkci místopředsedy dolní komory českého demokratického parlamentu.

Přesto se komunistům nepodařilo za patnáct let proniknout do pražské Strakovy akademie, kde sídlí vláda, hlavním vchodem. Koaliční vlády na národní úrovni jim zůstaly dosud uzavřené.

Rudnoucí radnice

Opačně je tomu na komunální úrovni. Tam komunisté řídí řadu malých obcí a postupně se díky spolupráci s jinými politickými stranami propracovávají krůček za krůčkem do vedení větších a větších obcí a měst.

V minulém funkčním období obecních zastupitelstev se jejich vrcholem zdálo být uspořádání, které by mohlo být označeno jako znojemský či českobudějovický model – tedy dohodnout se s některou demokratickou stranou a vstoupit do městské rady. Ve Znojmě stačila dohoda s lidovci a jejich menšími spojenci, v Českých Budějovicích na komunisty v radě kývli vedle lidovců a sociálních demokratů i tehdy ještě relativně silní unionisté.

Po posledních komunálních volbách se tento model prosadil i v třetím největším městě republiky – v Ostravě. Vrcholem pochodu komunistů na vrchol obecní politiky se pak po stejných volbách stala volba prvního komunistického primátora v Karviné. V tomto městě už navíc stačila jen dohoda se sociálními demokraty. Stejná dohoda pak komunistům pomohla ještě do vedení několika moravskoslezských měst.

Jak do krajských rad?

Naprosto mimo komunistická mocenská chapadla zatím zůstávají, na rozdíl od parlamentní a komunální půdy, krajské rady. Po prvních krajských volbách se KSČM nepodařilo získat žádné místo ani v jedné ze 13 krajských rad. Komunisté sice vyhráli krajské volby v Ústeckém kraji, ale ani tam jim to účast v krajské koalici nepřineslo. Krajské koalice byly s výjimkou štěpení Čtyřkoalice v uplynulém funkčním období relativně stabilní, a tak komunisté za čtyři roky nedostali šanci více ovlivnit krajskou politiku.

Nyní, v předvečer druhých krajských voleb, KSČM sází na to, že v některém z krajů se jí podaří získat spolu s ČSSD levicovou většinu nebo zopakovat dohodu podle ostravského stříhu – všichni proti ODS = komunisté do rady. To, že ani oni sami si nejsou úplně jisti větším úspěchem této strategie, potvrdil komunistickými poslanci podaný nenápadný návrh na změnu krajského systému. Komunisté totiž přišli v PS s návrhem zákona, který by zavedl do sestavování krajských rad proporční systém. V praxi by to znamenalo, že každá politická strana, zastoupená v krajském zastupitelstvu, by měla nárok na automatické místo v krajské radě. Komunisté by díky tomu například po minulých krajských volbách disponovali zastoupením ve všech krajských radách a v mnoha krajích dokonce velmi výrazným. V už zmiňovaném Ústeckém kraji by jejich zastoupení v radě

kraje bylo dokonce nejsilnější.

Rakouskou cestou

Komunisté si zřejmě pro inspiraci došli k našim jižním sousedům – do Rakouska. V alpské republice totiž v některých zemích, které jsou ekvivalentem českých krajů, podobné pravidlo platí. Úprava se tam liší v každé zemi. Podle vídeňské ústavy se například rozlišují vládnoucí členové zemské vlády, které nominují strany tvořící většinu, a členové vlády nominovaní opozičními radami. Ti druzí mají spíše roli přísedících. V jiných spolkových zemích je naproti tomu zemská vláda složena proporčně – tedy tak, jak by si to přáli čeští a moravští komunisté.

KSČM se naštěstí návrh nepodařilo (zatím) prosadit. Jeho přijetí by totiž kromě vstupu extremistů do vedení krajů znamenalo také oslabení vlivu občanů na záležitosti kraje. Volby by ztratily část svého významu, protože ať by občané volili, jak by volili, stejně by v kraji vlastně vládli všichni, a to tak, že navěky.

I neúspěch této komunistické iniciativy má v sobě zahrnuté varování. Vzpomeňme si, jak komunisté od roku 1992 horovali za proporční zastoupení v parlamentních orgánech pro všechny opoziční strany. A hle, dnes mají svého „propor-čního“ místopředsedu Poslanecké sněmovny.

Navíc je asi třeba při posuzování nebezpečnosti podobných návrhů zvážit situaci v ČSSD. ČSSD v minulých krajských volbách velmi výrazně neuspěla a totéž ji, zdá se, čeká i v letošních volbách. Nemůže se pak v hlavě některého sociálního demokrata zrodit myšlenka, že účast ČSSD v radách a levicovou většinu v nich může zajistit právě proporční systém. Ten by sociálním demokratům navíc ušetřil vysvětlování, proč jsou v radě s komunisty. Přinesl by jednoduchou odpověď: „Zákon to tak stanoví“.

Letos se ještě určitě budou krajské rady sestavovat podle většinového koaličního principu. Doufejme, že nikoli naposled.